

POLSTOROČIE FRTJ v Novozámockom okrese

50
FRTJ ★

NA POČESŤ VÝROČIA ZALOŽENIA KŠČ A FRTJ VYDAL OV STO
NOVÉ ZÁMKY

„PROLETÁRI VŠETKÝCH KRAJÍN SPOJTE SA“

50 ROKOV

Komunistickej strany Československa a Federácie
robotníckych telovýchovných jednot, v priereze stručnej
histórie robotníckeho telovýchovného hnutia v okrese

N o v é Z á m k y.

Zoznam použitých skratiek:

- FFT — Federácia proletárskej telovýchovy
- FRTJ — Federácia robotníckej telocvičnej jednoty
- JET — jednota proletárskej telovýchovy
- PTE — Proletár testedző egyesület, (totožná s názvom JPT)
- KZMČ — Komunistický zväz mládeže Československa
- RTJ — Robotnícka telocvičná jednota
- SSP — Spartakovi skauti práce
- ZRTJ — Zväz robotníckych telocvičných jednot
- RSI — Rudá športová internacionála

Dostáva sa Vám do rúk krátky popis o existencii Federácie proletárskej telovýchovy v Novozámockom okrese, ako spomienka k 50. výročiu založenia Komunistickej strany Československa a vznik Federácie robotníckych telocvičných jednot. Z historických dokumentov vieme, že FRTJ patrila medzi najrevolučnejšiu súčasť Komunistickej strany, prostredníctvom ktorej strana v ťažkom triednom boji získavala masy pre svoju politiku. Tak tomu bolo aj v Novozámockom okrese od jej založenia.

Vďaka zasláňilým členom strany a bývalým organizátorom proletárskej telovýchovy v okrese, sme zhromaždili cenné dokumenty z pôsobenia Federácie proletárskej telovýchovy. Okresný archív poskytol zas dokumenty, ktoré svedčia o tom, ako sa buržoázia bála komunistov a organizátorov FRTJ, t. j. robotníckej triedy.

Autor chce poskytnúť verejnosti skutočne stručný prierez z histórie novozámockého robotníckeho telocvičného hnutia. Chce priblížiť verejnosti tých, ktorí proletársku telocvičnú organizovali, tých ktorí boli pri zrode našej strany, ju ochraňovali v najťažších chvíľach nielen v období buržoáznej nadvlády, ale i v nedávnej minulosti z roku 1948, kedy robotnícka trieda so zbraňou v ruke odstránila navždy vykorisťovateľskú triedu a prevzala moc do svojich rúk, ako i v rokoch 1968-69, kedy oportunistické a revizionistické sily s unáturnou a zahraničnou reakciou sa usilovali rozvrátiť socialistickej spoločenský poriadok.

Kedy, keď nie teraz, si zaspomínať na polstoročný boj našej strany. Ano! Teraz o to viac, že strana sa zjednotila a vedie pracujúci ľud do ďalšieho budovania socializmu v Československu.

I Žjednotená telovýchova je poudačná našej strane za ochranu a za všestrannú podporu pri rozvoji socialistickej telovýchovy.

autor

PRÍHOVOR

Dostáva sa do rúk záujemcov telesnej výchovy a športu stručná publikácia, z histórie robotníckeho telovýchovného hnutia v okrese Nové Zámky. Vďaka zaslúžilým členom strany a členom Politicko-výchovnej komisie OV STO, osobne Alexandrovi Bačovi, tajomníkovi OV STO, sa nahromadili veľmi cenné historické dokumenty zo života Komunistickej strany Československa a Federácie robotníckej telovýchovy v Novozámockom okrese, ktoré sú spracované do tohto prierezu histórie. Som skutočne rád, že Politicko-výchovná komisia OV STO si vzala za úlohu vydať túto publikáciu a ju venuje významnému výročiu 50. oslávam založenia Komunistickej strany Československa a k oslavám 50. výročia vzniku Federácie robotníckych telovýchovných jednot.

Je to jeden z mnohých záväzkov, ktoré sa v našej okresnej telovýchovnej organizácii prijali k významným výročiam existencie KSČ a organizovanej jednotnej telovýchovy pod vedením Komunistickej strany Československa.

Prípomenuť si a zaspomínať na polstoročný revolučný boj našej strany je dnes o to aktuálnejšie, že strana po krízovom období rokov 1968-1969 konsoliduje pomery v strane a v spoločnosti, vytvára podmienky na ďalšie budovanie vyspelej socialistickej spoločnosti a ako vždy, nedovoľí reakčným silám rozbiťajť výtobytky robotníckej triedy. Bola to Komunistickej strane, ktorá znova dala pravicovým a revizionistickým silám

ponaučenie, že nedovolí narušovať jednotu strany, zásady marxizmu-leninizmu a proletárskej internacionalizmu.

Som rád, že naša Okresná telovýchovná organizácia i prednávom stála na platforme uchovania Jednotnej telovýchovnej organizácie a bojovala proti tým, ktorí najmä v centre organizáciu rozbíjali. Teraz, kedy oslavujeme 50. výročie vzniku našej strany a Federácie robotníckych telocvičných jednôt, i Okresný výbor STQ v Nových Zámkoch robí všetko pre rozvoj socialistickej telesnej výchovy a bude organizátorom viacerých telovýchovno-sportových podujatí, čím chce prispieť do významných osláv a dokumentovať svoje významné miesto v socialistickej spoločnosti.

Jozef Hruboš

predseda OV STO

VZNIK A VÝZNAM FRTJ

V roku 1971 spomíname 50. výročie založenia Komunistickej strany Československa a súčasne i 50. výročie vzniku Federácie robotníckych telocvičných jednôt.

Federácií po boku komunistov bojovali za lepší zafrajšok nášho ľudu. V ťažkých podmienkach kapitalistického vykorisťovania, organizovali telesnú výchovu a šport proletariátu a vytvorili takto predobraz zjednotenej telesnej výchovy a športu. Roky 1918—1921 boli rokmi ostrého triedneho boja o charakter Československej republiky. Buržoázia využívala všetky prostriedky na rozbitie jednoty pracujúceho ľudu, ktorí chceli skončiť s národnostným útlakom Nemcov a Maďarov a súčasne podľa príkladu Sovietskeho Ruska aj s kapitalistickým vykorisťovaním. Sľuby a heslá o znárodnení, pozemkovej reforme a podobne boli v programoch každej politickej strany, vynakladali veľa úsilia, aby sa znárodnenie a iné sociálne reformy odkladali, čím chceli získať čas na vybudovanie a konsolidáciu štátneho aparátu — čítnictva, armády na potlačenie revolučného proletariátu.

Robotnícke telocvičné jednoty na Slovensku začali vznikáť až tesne pred prvou svetovou vojnou a to v Bratislave, Holíči a Liptovskom Mikuláši, kde sa nachádzali väčšie skupiny robotníkov a kde robotníci boli zorganizovanejši. Až voľby do národného zhromaždenia v roku 1920, keď sociálna demokracia získala viac ako 50 % hlasov, vplývali na rozvoj robotníckeho hnutia. No čoraz viac sa zostroval boj medzi ľavicou a pravícou.

Na začiatku roku 1921 revolučná opozícia vo Zväze RTJ zo dňa na deň narastala. Vedenie RTJ odmietlo zvolanie mimoriadneho zjazdu. Opozícia preto zvolala konferenciu do Pra-

hy. Na konferencii bol zvolený už legálny pracovný výbor, ktorý sa snažil o udržanie jednoty Zväzu RTJ, aby neboli ohrozené prípravy na I. robotnícku Olympiádu. Pravicové vedenie Zväzu však začalo jednoty, ktoré sa otvorene hlásili k revolučnej opozícii vylučovať zo Zväzu. To vyvolalo ešte silnejšie hnutie za zvolanie mimoriadneho zjazdu pred uskutočnením Olympiády.

V celej republike privítalo proletárske členstvo založenie Federácie s nadšením a veľká väčšina členstva a jednôt prešla pod revolučnú zástavu Federácie. Vo väčšine jednôt na Slovensku, tí istí súdruhovia, ktorí sa zaslúžili o vznik KSC, zakladali a pričinnili sa o prechod väčšiny členstva do Federácie. Vedenie Federácie vo svojom zrodnom rozhodlo sa usporiadať svoje prvé celoštátne vystúpenie — slávnú Maninskú spartakiádu. Maninskej spartakiády sa zúčastnilo aj veľa slovenských federátov. Niektorí cvičenci zo Slovenska išli na Robotnícku olympiádu, ale priamo v Prahe v revolučných dňoch Maninskej spartakiády sa presvedčili o zrade vedenia Zväzu RTJ, odhadzovali „štetky“ pripínali si hviezdu Federácie a miesto na Letnú pochodovali na revolučné Maniny, kde ich čakalo vyše 100.000 divákov.

Po úspechu Maninskej spartakiády Federované robotnícke telovýchovné jednoty sa na Slovensku začali konsolidovať a vyvíjať pravidelnú telovýchovnú a vzdelávaciu činnosť. Členstvo RTJ na Slovensku, hlavná po vzniku KSC videlo, že musí aj na úseku telesnej výchovy skončiť s oportunistami, ktorí rozbili jednotu robotníckeho telovýchovného hnutia a preto sa vo veľkej väčšine hlásilo do vznikajúcich jednôt Federácie RTJ.

O rozvoj FRTJ na Slovensku sa zaslúžil Klement Gottwald, ktorý v septembri 1921 prišiel do Banskej Bystrice. Už pred svojím príchodom na Slovensko pracoval v robotníckom telovýchovnom hnutí. Aktívne sa zúčastnil aj Maninskej spartakiády.

Už na jeseň 1921 a najmä na jar 1922 sa neúnavnou prácou bystrických súdruhov pod vedením Klementa Gottwalda podarilo založiť nové jednoty FRTJ vo Zvolene, v Donovaloch, v Starých Horách a inde.

Rok 1923 sa zameriaval vo Federácii na prípravu kultúrnej spartakiády v Prahe. Obetavá práca federátov sa v týchto ro-

koch plne odrazila aj v raste počtu jednôt. Aj za veľmi ťažkých podmienok povojnovej hospodárskej krízy dosiahol počet FRTJ vyše 86 jednôt.

Buržoázne orgány robili mnohým jednotám veľké ťažkosti. Na Slovensku sa tieto ťažkosti v dôsledku ešte platných starých zákonov vystupňovali. Ziaľ, niektoré jednoty v dôsledku týchto často neprekonateľných prekážok prestali aj pracovať. Na základe uznesenia III. kongresu Červenej športovej internacionály, ktorá sa konala v Moskve v októbri 1924 vykonali v Československom robotníckom telovýchovnom hnutí zloženia FRTJ a doposiaľ samostatných revolučných proletárskych organizácií do jednej organizácie — Federácie proletárskej telovýchovy (FPT).

Od roku 1927 sa Federácia proletárskej telovýchovy pripravovala na II. spartakiádu v Prahe, ktorá sa mala stať pod vedením KSC veľkou manifestáciou telesnej kultúry proletariátu, demonštráciou všestrannej vyspelosti proletárskych telovčkárov a športovcov, mohutnou spoločensko-politickou manifestáciou za práva a požiadavky. Práve preto buržoázia chela stoj, čo stoj zabrániť uskutočneniu II. spartakiády. Mohutné demonštrácie pracujúcich proti zákazu, ktorý bol zverejnený v Prahe, donútili buržoáziu povoliť okresné spartakiády. Buržoázia si však bola dobre vedomá, čo znamenala slávna Maninská spartakiáda pre revolučné robotnícke telovýchovné hnutie. Preto tzv. panská vládna koalícia II. spartakiádu nepovolila.

Červený deň, ktorý sa mal konať namiesto spartakiády, bol doslova násilím potlačený. Viac ako 10.000 policajtov a četníkov sa skoncentrovalo v strede Prahy a kontrolovalo dopravu, jednotlivcov a skupín do Prahy.

V. zjazd KSC v roku 1929 bol významným medzníkom dejín KSC a FPT. Vo svojej rezolúcii o pomere KSC k telovýchovnému hnutiu a o práci komunistov v robotníckych telovýchovných a športových organizáciách dal smernice pre ďalší rozvoj a zameranie revolučného robotníckeho telovýchovného hnutia.

Gottwaldovské vedenie strany správne pochopilo význam telesnej výchovy a športu, ako dôležitú zložku prípravy proletariátu na rozhodujúci boj s buržoáziou. Pre mnohé jednoty proletárskej telovýchovy znamenalo víťazné završenie bolševizácie KSC, impulz pre ďalšiu prácu. V rokoch svetovej hospo-

dárskej krízy sa federáti zúčastňovali hospodárskych a politických bojov po boku komunistov. Perzekúcia sa vystupňovala na Slovensku v rokoch 1932-1933.

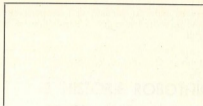
Veľkou podporou ľudu v odpore proti fašizmu bolo uznanie ZSSR a nadviazanie diplomatických stykov CSR so Sovietskym zväzom. V telovýchovnom hnutí morálnu podporu proti fašizmu v CSR priniesli zájazdy sovietskych športovcov v roku 1934-1935 u nás.

Zjednocovacie snahy KSČ a FPT za vytvorenie jednotného protifašistického frontu športovcov vyvrcholilo veľkým domácim i medzinárodným úspechom Ľudových hier v Prahe v čase, kedy prebiehali Olympijské hry vo fašistickom Berlíne.

Mníchovská zrada znamenala rozbitie CSR. Komunistická strana Československa a FPT prešli do ilegality. Na Slovensku v decembri 1938 boli zrušené všetky telovýchovné spolky.

Z týchto aspektov oslavy 50. výročia založenia KSČ a Federácie robotníckych telovýchovných jednot znamená pre športovcov v Československu o to väčší úspech, lebo komunisti — príslušníci telovýchovných organizácií v jednom šiku bojovali počas kapitalistického vykorisťovania za práva nášho ľudu.

Vojtech Száraz,
predseda Politicko-výchovnej komisie
OV-STO v Nových Zámkoch

„A zatiaľ my nosíme vo svojich srdciach celý svet. A my ideme za svojou ideou.

„Za ideou, ktorá nám hovorí, že treba napraviť ľudské veci. Že treba odstrániť hlad a biedu, slzy a zájanie ...

„Ideme za ideou, ktorá nám káže neúprosne a všetkými prostriedkami bojovať proti zlému. My ale vykonáme svoju povinnosť. Náš celý život nás k tomu zaväzuje. My sme prisahali zničenie poriadku, ktorý ľudstvo uvrhol do neskonalej biedy, ktorý učinil, že z tejto zeme, na ktorej predsa svieti slnko, stalo sa peklom.

„A my zvíťazíme.“

Klement Gottwald v časopise Spartakus II.-1923 č. 2 str. 26-27.

Z HISTÓRIE ROBOTNÍCKEHO TELOVÝCHOVNÉHO HNUZIA V OKRESE NOVÉ ZÁMKY

Robotnícke telovýchovné hnutie vzniká aj na Slovensku až po vzniku Sociálne demokratickej strany. Po vzniku ČSR v roku 1918 utvára sa jednotná Sociálne demokratická strana Československa a súčasne zakladajú aj Robotnícke telocvičné jednoty (RTJ). Prvý krajský zjazd RTJ na Slovensku zvolali v novembri 1919 do Martina, kde sa utvoril 13. kraj s okresmi č. 45, 46 a 47, ktoré mali 18 jednôt.

Novozámocký tzv. obvod bol začlenený do okresu č. 46, ktorý mal sídlo v Trnave. Z dokumentov sa zistilo, že RTJ na južnom Slovensku sa vyvíjali pomalšie, ako tomu bolo v Čechách a na hornom Slovensku. Robotnícke telovýchovné jednoty existovali už aj v NOVÝCH ZÁMKOCH, ŠURANÓCH, a v BĀNOVE, okresné sídlo Zväzu RTJ bolo v Nových Zámkoch, do ktorého patrili: Šurany, Zlaté Moravce, Prievidza, Kolárovo, Bánov, Nitra, Handlová, Komárno, Senica, Topoľčany Vráble, Svätaša (terajšia Podhajská). V RTJ pôsobili a cvičili mladí príslušníci Komunistického zväzu mládeže, medzi nimi neskôr osvedčení organizátori a príslušníci FPT: Ján Tököly, Alžbeta Pálenyiková, Ladislav Kovačík, František Fučík, Karol Brenka v N. Zámkoch, Július Bartovič, Jozef Zajíček, Štefan Oborák, Jozef Ruček, bratia Ondrejkovci, Kmeťovci a desiatky ďalších. V novozámockej RTJ pôsobil veľmi agilný český komunista súdruh **Macháček**, ktorý na podnet miestnych komunistov a proletárskej mládeže iniciatívne pomáhal pri zrode Federácie proletárskej telovýchovy v Nových Zámkoch. Za jeho aktívne pôsobenie medzi

robotníckou mládežou, nie za dlho súdruha Macháča preložili zo železnice na iné miesto, aby mu zabránili v činnosti a šíreniu komunistických ideí. V rokoch 1923—1925 už pri organizáciách strany pôsobili rôzne vzdelávacie, telovýchovné a kultúrne buňky, kde významné postavenie majú i Červené odbery najmä stavorobotníkov, v ktorých boli mladí ľudia zasväcovaní do úloh Komunistickej strany. Takáto telovýchovná buňka existovala i v Nových Zámkoch, ktorá bola predzvestou založenia Federácie proletárskej telovýchovy. Dňa 16. apríla 1926 v nedeľu doobeda sa úradne vytvorila Federácia proletárskej telovýchovy pod názvom Jednota proletárskej telovýchovy JPT. Prvým predsedom sa stal (už nežijúci) JOZEF PROCHÁZKA, ktorý bol na širokom okolí dobre známy ako významný komunistický funkcionár. Jednateľom JPT v Nových Zámkoch bol Karol CHMELÁR, ktorý žije v Bratislave, pokladníkom tiež zaslúžilý člen KSC Ladislav MARÁK, žijúci v Nových Zámkoch, organizátorom Ľudovít DUŠEK, vedúci oddielu súdruhovia MACHÁČ a TÖKÖLY.

Táto Proletárska telovýchovná jednota bola prvou jednotou na južnom Slovensku.

46. Trnavský okres poverilo tunajšie novozámocké vedenie, aby zorganizovalo robotnícke telovýchovné hnutie pod vedením Komunistickej strany v politickom okrese Nové Zámky a medzi robotníkmi maďarskej a slovenskej národnosti.

Už v roku 1926 založili futbalový oddiel, ktorý za niekoľko rokov pri veľkých ťažkostiach ale za veľkej obetavosti svojich členov vytvoril už niekoľko futbalových mužstiev.

Prvé verejné gymnastické cvičenie zorganizovali 1. mája 1926 v robotníckom dome Komunistickej strany v „Janischovom dome“ (býv. reštaurácia Ruža) na narádiach, ktoré si vypožičali!

6.-7. júla 1927 sa zúčastnili športovci FPT z Novozámockého okresu na Župných telovýchovných slávnostiach v Trnave. Na týchto slávnostiach predvádzali športovci a cvičenci z Nových Zámkov svoje dobre navčienené skladby a ukážky z gymnastického cvičenia.

Novozámocké vedenie JPT do značnej miery ovplyvnilo založenie futbalového oddielu JPT v Sládkovičove, ktorý dosahoval veľmi dobré výsledky.

V roku 1927 na jeseň, novozámocká JPT zorganizovala v robotníckom dome v Komárne verejné gymnastické cvičenie

a už 14. septembra 1927 sa i v Komárne podarilo založiť oddiel gymnastiky. Po odchode osvedčených náčelníkov a cvičiteľov, súdruhov Macháča a Tökölyho, náčelnícku a cvičiteľskú funkciu prevzali súdruhovia František Pálenýk a Ladislav Kovačík.

Novozámocká JPT v týchto rokoch v rade miest a okolitých dedín zorganizovala telovýchovné a športové podujatia v Andovciach, Nesvadoch, Šuranoch a v Šali. V roku 1933 pripravili v Nových Zámkoch významnejšiu telovýchovnú slávnosť FPT, avšak Okresný úrad túto ťažko a namáhavo pripravenú akciu zakázal. Miesto telovýchovných slávností zorganizovali demonštráciu proti zákazu. Pri tejto demonštrácii zadržali viac futbalistov a gymnastov, ktorých uväznili na mestskom četničtve.

V druhej polovici mája 1934 zorganizovali príslušníci FPT v Nových Zámkoch veľmi dobre vydané telovýchovné slávnosti vo Vlčanoch, kde sa podarilo získať väčší finančný obnos na činnosť strany a rozvoj proletárskej telovýchovy.

Novozámockí príslušníci JPT so svojimi cvičencami a športovcami sa zúčastnili veľkolepých telovýchovných slávností v Piešťanoch, koncom augusta 1934 už zakladali futbalový oddiel v Kolárove (Gúta) a v novembri 1934 zakladali JPT.

V druhej polovici mája 1935 v Zemnom a v pondelok vo Vlčanoch zorganizovali telovýchovné a športové dni, kde dosiahli veľmi pekné úspechy. Pritom treba poznamenať, že tieto športové dni v Zemnom a vo Vlčanoch absolvovali p e š o i!

V auguste 1935 sa zúčastnili novozámockí športovci a cvičenci telovýchovných slávností v Seredi, kde buržoázne mocenské orgány svojim zásahom zakázali túto spoločensko-politickú a telovýchovnú akciu. Na znak nesúhlasu zorganizovali demonštráciu, kde četničtvo viac súdruhov aj z Nových Zámkov uväznilo.

V druhej polovici mája 1936 sa zorganizovali Župné telovýchovné slávnosti v Nových Zámkoch, kde sa zúčastnili cvičenci z Bratislavy, Trnavy a z okolia. V lete roku 1935 na mestskom ihrisku sa konali významnejšie telovýchovné akcie, na ktorých sa zúčastnili majstri ČSR Hála a z Maďarska Pelie v športovej gymnastike. Pretože federáti Ján Tököly a Ladislav Kovačík v tomto období boli najlepšími gymnastami okolia, pozvali ich na vystúpenie. Na tomto vystúpení zožali veľký

úspech, čím demonštrovali silu a odhodlanosť proletárskej mládeže v boji za ich práva.

Jedna z významných medzinárodných akcií, ktorá je spojená so životom FPT v Nových Zámkoch bola príprava I. medzinárodnej spartakiády Červenej športovej internacionály v Berlíne v roku 1931.

O prípravách a účasti na spartakiáde RSI v Berlíne jednal i VI. zjazd KSC, ktorý sa konať v roku 1931 v Prahe. V uznesení sa hovorí: „Keďže Spartakiáda RSI v Berlíne nie je len slávnosťou proletárskych športovcov, ale masovou medzinárodnou demonštráciou všetkých pracujúcich, prikazuje VI. zjazd KSC, aby všetci členovia KSC spolupracovali s FPT na prípravách čo najmohutnejšieho zájazdu do Berlína, aby tak i československý proletariát prejavil akt medzinárodnej solidarity...“

Že príkazy našej strany i v novozámockej JPT brali poctivo a vážne, svedčí o tom skutočnosť, že okrem iných sa vypravili do Berlína súdruhovia **Pavol Hentek, zaslužilý člen strany, Michal Procházka, Ján Tőkőly a Margita Horváthová**. Najďalej sa dostali súdruhovia P. Hentek a M. Procházková, až na hranice Nemecka, i keď jeden išiel pešo, druhý na bicykli. Súdruhovia Tőkőly a Horváthová došli až do Prahy. Avšak dva týždne pred konaním spartakiády, dňa 20. júna 1931, vydal berlínsky policajný prezident z á k a z jej konania. To bola už tvár nastupujúceho fašizmu. Súdruhovia po krátkom pobyte v Nemecku sa vrátili domov. Po celej CSR pokračovali protestnými športovými akciami a takto prejavovali snahu zmierniť žiaľ a spoluctenie proletariátu.

Federácia proletárskej telovýchovy vyvíjala svoju činnosť nezávisle od ostatných meštáckych telovýchovných spolkov, pracovala samostatne. Pri organizovaní pouličných súťaží vo futbale, [ktoré priniesli v minulosti vo futbale dobré výsledky] funkcionári býv. (EŠE) Novozámocký športový klub sa dožadovali od JPT, aby pred svojím názvom používali znak EŠE, čo sa im však nepodarilo presadiť. Zo spomienok býv. členov FPT vieme, že býv. EŠE nabol príliš štedrý k FPT. Odmietol im poskytovať ihrisko s rôznymi zámenkami. Preto futbalový oddiel JPT svoje tréningy uskutočňoval v tzv. „Rajčúre“ na býv. tržišti, za tromi mostami.

JPT v Nových Zámkoch vo svojej organizácii okrem náradového telocviku, základnej telovýchovy, futbalu sa zameriavala

na rozvoj páštiarstva, ktorého odd. vedúcim bol jeden čas Imrich Takács, býv. príslušník Červenej armády, ďalej na vzpiekanie, ktorý oddiel viedol Ladislav Mészáros, býv. vodič v n. p. Elektrosvit.

Vedúcou náradového telocviku žien a dievčat bola súdružka Alžbeta Mészárosová, býv. robotníčka v Lan. továrni v Nových Zámkoch. Volejbalový oddiel mal tiež širokú základňu, v ktorom spôsobilo veľa ľudí. V tomto oddiele pôsobil i súdruh Ladislav Hóbor, býv. účastník španielskeho ľudového oslobodovacieho boja, t. č. dôchodca.

Zo spomienok vieme, že volejbalový šport, veľakrát využili komunisti v ilegálnom boji. Pod zámenkou vyvesenia siete a hry schádzovali a radili sa, čím odvodili pozornosť tých, ktorí zabraňovali zhromaždenia väčších skupín ľudí.

Trénerom futbalistov bol viac rokov František Paviček murár, ktorý po veľkej zaneprázdnenosti súdruha Jozefa Procházku prevzal na určitý čas vedenie organizácie FPT v Nových Zámkoch.

Náradoví telocvikári, spolu s ostatnými členmi JPT nepoznajú únavu, zo vzťahom k vlastnej strane a FPT nielen telovýchovu organizovali, ale svoje náradie a náčinie zhotovovali sami vlastnoručne a svojpomocne. Napríklad na čele s Jánom Tőkőlyim, Ladislavom Kovačikom si zhotovili vlastnoručne bradlá, kozu, koňa a žinenky, metačí stôl, kovové časti jednotlivých náradí získavali alebo sami ukovali. Bola to náročná práca. No dnes pri spomienkach sa príjemne usmievajú. Pretože to bola druhoradá ich činnosť. Ich vlastnou činnosťou bolo aktívne pôsobenie medzi robotníckou mládežou, získavať mládež pre veci proletárskej revolúcie. Na členstvo súdruhovia Ján Kucharovič, František Pálenýk, Pavol Hentek a Eudovít Procházka spomínajú tak, že legálne v JPT vykazovali 60-70 osôb, ovšem počet členov v FPT presahoval niekoľkonásobok legálneho počtu. Veľa súdruhov pracovalo v ilegálite. Ich meň sa nemohli kedykoľvek uvádzať a spomínať, pretože mocienské a četnícke sily buržoáznej spoločnosti činnosť komunistov na každom kroku sledovali a potom „rytiský“ zasahovali. S činnosťou FPT sympatizovali i mnohí z rádov inteligencie a malých živnostníkov, no museli dávať veľký pozor, aby nestihli ich pri práci v FPT, pretože „mocipáni“ vedeli proti nim tiež dobre „zařadovať“.

Vo svojich radoch mali členov a priaznivcov aj z okolitých dedín, kde síce stranačka organizácia bola silná, ale nemali ľudí na organizovanie telovýchovy medzi proletárskou mládežou. Napríklad takáto buňka FPT bola i v Semerove, ktorí v počte cca 8-10 prišli na verejné cvičenie do Zemného.

V roku 1936 sa konali XI. olympijské hry vo fašistickom Berlíne. Na celom svete sa v zmysle zásad Ludového frontu proti fašizmu rozvíjali protestné demonštrácie za zákaz konania resp. preloženia XI. olympijských hier z Berlína na iné miesto. Ziaľ tieto hry sa predsa konali. Ale ústredie FPT rešpektujú záujem Červenej športovej internacionály vydalo výzvu k prevedeniu Ludových hier v Prahe, za medzinárodnej účasti protifašistických športovcov, so súťažami v olympijských športoch. Podobná správa prišla i zo Španielska, že vláda Ludovej fronty v dňoch konania Olympijských hier v Berlíne usporiada Ludový olympiádu v Barcelóne. Na základe výzvy ústredia FPT Ludových hier v Prahe sa zúčastnili týchto hier i členovia novozámockej FPT súdruhovia Pavel Henček, Fabová, Ladislav Kovačik, Karol Chmelár, Mikuláš Marák Šachista, Michal Procházka a ďalší. To bol ďalší kladný príspevok komunistov a robotníkov novozámockej FPT do spoločného boja demokratických síl proti besniacemu fašizmu.

Skauting aj v Nových Zámkoch bol do značnej miery rozšírený. Existovala tu skautská organizácia Zväz junákov-skautov, typická meštiacka organizácia a Spartakových skautov práce (SSP) nazvaný tiež Červený skaut v rámci FRTJ. V Nových Zámkoch boli vytvorené 2 oddiely, ktoré viedli súdruhovia František Oszwald, Ján Lavička. Do oddielu dochádzal súdruh Papp z Košíc. Červení skauti mali svoju vysokú disciplínu, základy skautskej práce a ideologickej prípravy. Červení skauti mali svoje „desatoro“, v ktorom sa hovorí: Červený skaut je verný proletariátu, je čistý myšlienkově a skutkove, je telom a bratom každého proletára, všade pomáha kde to záujem proletariátu vyžaduje, je zdvorilý, voči každému je ochrancom zvierat, je veselý, športivý, rozkazy svojich predstavených bez odmluvy poslúcha a vykoná. Svojich predstavených oslovovali „súduh“. Aj novozámockí Červení skauti mali svoju rovnošatu. Rovnošata bola zelená košela, červená šatka na krku, červená baretka, neskôr keď už mali finančné prostriedky zakúpili predpísaný klobúk vo farbe khaky.

Červený skaut sa vytvoril v Nových Zámkoch v roku 1921 v lete, zakladateľom bol Štefan Brištič, po ňom prevzal vede-

nle súduh Ján Lavička. Túto funkciu vykonával do roku 1926. V roku 1926 vstúpili Červení skauti do FPT. Členovia Červených skautov boli súdruhovia Pavol Henček, Margita Páleníková, Rozália Páleníková, Ľudovít Nagy, Ladislav Rizí, Štefan Barancsák, Rozália Kubišová a ďalší.

Avšak Župný úrad v Nitre dôverným listom do dňa 11. 3. 1923 pod čí. 2906/23 upozorňuje Okresný úrad v Nových Zámkoch a náčelníka, aby pozorovali činnosť komunistických čerkešov-skautov. V Červených skautoch pôsobili mladí ľudia — Komsomolci, Komunistického zväzu mládeže. Ich činnosť aj v Nových Zámkoch spočívala v ideologickej výchove, organizovali pobyt v prírode, kde sa tvorili vzdelávacie krúžky.

Vo Federácii proletárskej telovýchovy, kde základným článkom boli jednoty proletárskej telovýchovy (maďarský názov znel: PTE — Proletár testedző egyesület) sa nezaoberali iba s telovýchovou a športovou činnosťou. Vo vnútri federácie sa uskutočňovala pravidelná politicko-výchovná práca. Tieto telovýchovné a kultúrne spolky pod vedením strany organizovali rôzne súťaže v prednese revolučných básní, recitácie, organizovali spevokol, kde spievali slovenské a maďarské revolučné piesne, pod taktovkou Ondreja Balázsa, ktorého otec bol účastníkom Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie.

Kultúrno-osvetovú skupinu JPT viedol býv. jednatel JPT v Nových Zámkoch súdruh Karol Chmelár. Členmi tejto skupiny boli súdruhovia Karol Blaho, Karol Bajtko, Ján Kucharovič, Ladislav Marák a rad ďalších už dnes zaslužili členovia strany.

Rôzne akcie, ktoré organizovali v dobe už fašistického besnenia tieto sa konali v ilegality. V roku 1936 JPT pod názvom RAPID organizovala svoju telovýchovnú činnosť. Na základe rozhodnutia strany sa zišli organizátori robotníckeho telovýchovného hnutia na plenárnu schôdzu, ktorá v roku 1936 v býv. hostinca Lövinger (terajšie Mäso-závody), kde založili telovýchovnú jednotu RAPID. Činnosť TJ Rapid sa datuje do roku 1938. V tejto TJ i naďalej pôsobili súdruhovia Ľudovít Procházka, Karol Chmelár, Ladislav Marák, Vojtech Kacsinec, Michal Veselý a rad ďalších.

V roku 1936 na základe rozhodnutia strany o zásadách Ludového frontu sa vytvoril i kultúrny spolok „Világosság“, kde pôsobili aj príslušníci FPT, Mikuláš Marušinec, Jozef Ágh, Helena Nagyová, František Godor a ďalší.

V Suranoch rozvoj robotníckeho telovýchovného hnutia sa datuje od roku 1920. Telovýchova sa prevádzala v RTJ, ktorá bola pod vplyvom Sociálno-demokratickej strany. Náčelníkom bol Ďurkovič, vychovávateľom Jozef Zajíček, zakladajúci člen Komunistického zväzu mládeže v Suranoch. Cvičiteľmi v robotníckej telovýchove v Suranoch boli súdruhovia Kmeť a Ondrejka. Z radov robotníckej mládeže pôsobili v robotníckom telovýchovnom hnutí súdruhovia Ján Augustín, Štefan Bršel, Ján Zajíček, Jozef Švajda, Jozef Ruček a súdruh Jozef Hubina zakladajúci predseda KZM „buňka Lenin“ v Suranoch, ktorý i dodnes je aktívny funkcionár — hospodár TJ Lokomotíva Surany. Súdruh Jozef Hubina si spomína, že v rokoch 1927-1928 bola založená futbalová XI. „Rudá Hviezda“, ktorá vyvíjala činnosť 2 roky.

Podľa spomienok súdruha Jozefa Zajíčka zaslúžilého člena strany, FPT v Suranoch síce bola založená, ale existovala krátky čas v rokoch 1931—1933, rozpustili ju v roku 1933 na základe rozhodnutia náčelníka čtenictva. Historické dokumenty o tom sa nezachovali. V Suranoch sa venovala náradovému telocviku, hádzanej a futbalu. Cvičilo sa na dvore robotníckeho domu, na dvore meštianky a na lúke. Zúčastnili sa verejných cvičení v Nitre, Hlohovci, divadlá predvádzali na okolitých dedinách, za veľmi ťažkých podmienok. Napríklad nie jedenkrát stahovali kulsy na chrbte až do Dolného Ohaja, (so smiechom, poznamenáva súdruh Jozef Zajíček).

Úzko spolupracovali aj s novozámockými komunistami. Veľakrát sa schádzali do robotníckeho domu „Janischov dom“ kde sa spoločne radili a aj cvičili.

V Zemnom bola založená Federácia proletárskej telovýchovy — Jednota proletárskej telovýchovy (maďarský názov PTE) dňa 9. 2. 1936 so 72 členmi. Predsedom JPT bol súdruh Eudovít Kiss, podpredseda Jozef Nagy a tajomník Július Nagy, i dnes veľmi aktívny funkcionár JT Družstevník Zemné. Pokladníkom bol s. Ján Nagy, kultúrna referentka súdružka Helena Kutruczová, športový referent Jozef Hlavatý a vedúci mládeže Vojtech Kutrucz. Zo zbierky ako prvú úlohu mali si kúpiť výstroj pre futbalistov a ďalšie potrebné materiály na činnosť JPT.

Po vzniku FPT v Zemnom, okresné vedenie rozhodlo, usporiadať v Zemnom v dňoch 29.-30. mája 1936 veľké telovýchovné slávnosti. Dostavili sa veľké ťažkosti s umiestnením špor-

tovcov a cvičencov z celého južného Slovenska. Po prvom dni vystúpenia ľahkých a ťažkých atlétoz získali najväčšie sympátie všetkého obyvateľstva v Zemnom. Preto i každá proletárska rodina umiestnila 3-4 osoby a vzala ich do vlastnej opateri. Dňa 30. mája 1936 na druhý deň telovýchovných slávností sa organizovala veľká manifestácia so sprievodom, ktorej sa zúčastnila celá dedina. V sprievode bolo viac ako 2.000 účastníkov. Na týchto telovýchovných slávnostiach sa okrem novozámockých, zúčastnili i športovci od Bratislavy z Prievozu, kde predvádzali ukážky krasojazdy na bicykli.

V roku 1936 v jesennom období už zakladali svoju vlastnú hudbu, i keď hudobné nástroje si vypožičiavali. JPT v Zemnom si dovoľila zakúpiť býv. starú krčmu, v ktorej zadaptovala jednu kancelársku miestnosť a jednu väčšiu prispôbili na kultúrno-spoločenskú činnosť. V tejto miestnosti si postavili aj javisko. V týchto miestnostiach prevádzali politickú a spoločenskú činnosť. Nie jedenkrát miestny čtenický veliteľ načúval a kontroloval ich činnosť.

Zo spomienok sa dá usúdiť, že proletárska telovýchovná činnosť sa prevádzala i v niektorých ďalších dedinách, kde boli silné komunistické strany. Takéto buňky boli i v **Mužle**, kde v rokoch 1927—1935 bola založená futbalová XI. Červená hviezda, ktorá bola pod vplyvom komsomolskej organizácie — Komunistického zväzu mládeže.

Podobná buňka bola aj v **Dubníku**, kde sa usilovali založiť Federáciu proletárskej telovýchovy niekedy v rokoch 1928-1929. Totoho jednanja sa mali zúčastniť súdruhovia z Nových Zámok Karol Chmelár, František Pálenýk a Vojtech Kacšiac. Miestni žandári ich spoznali a odviekli ich na žandársku stanicu. Na veľkú žiadosť dubníckych súdruhov ich potom prepustili.

JPT — Federácia PT bola dňa 16. 3. 1936 založená aj v **Tvrdošovciach**. O činnosti, ktorej sa nedalo dozvedieť nič Podobne to je tak aj o **Stúrove**.

Táto buňka proletárskej telovýchovy nacvičovala masové prostrné cvičenia, kde im najviac pomáhali cvičitelia z Nových Zámok. Na takýchto cvičeniach sa viackrát zúčastnil Jozef Pálenýk. Telovýchovná a kultúrna činnosť sa organizovala v rámci Komunistického zväzu mládeže. Takto spomína aj súdruh Štefan Košťál býv. člen Komunistického zväzu mládeže v Dubníku.

Z archívnych materiálov je vidieť, že aktivizáciu Komunistickej strany Československa a s tým i Federácie proletárskej telovýchovy, buržoázne mocenské nástroje a orgány nebrali na ľahkú váhu. Buržoázia vedela od koho sa má najviac báť. A verte, že sa bála. Okresný úrad v Nových Zámkoch a Policačný komisariát, v Parkane (dnešné Štúrovo) nie jedenkrát bol upozorňovaný a žiadaný na zákazy telovýchovných a športových akcií a žiadaný na pozorovanie komunistických činiteľov v FRTJ a neskôr FFT.

Napríklad Župný úrad v Nitre v dôvernom liste žiada zistiť, či novozámocká FRTJ nie je členom „Rudej športovej internacionály (RSI) so sídlom v Prahe, so žiadosťou o sledovanie. (Čís. 3399/24).

Pretože sa FRTJ veľmi rozvíja, Ministerstvo vnútra v Prahe zo dňa 14. 7. 1924 pod č. 1508 rozoslať obežník o Spoločnom práve, v zmysle ktorého je možné obmedziť resp. zakázať činnosť FRTJ.

Župný úrad v Nitre v dopise zo dňa 28. 7. 1926 čis. 5417/26 Okresný úrad v Nových Zámkoch upozorňuje, že KSČ k zboljšovizácii strany, uviedla v činnosť rad tzv. okrajových zložiek, ktoré svojím titulom pre verejnosť a úrady sú nevinné, nepolitické, avšak pre stranu, sú hlavnými agitačnými prostriedkami.

Takouto hlavnou okrajovou zlozkou je nepolitické združenie FPT. Že má FPT hlavné politické poslanie, dá sa dnes dľa všetkých poznatkov už s určitou potvrdiť a je zvlášť vidno z dennej komunistickej tlače a z toho, že politbyro utvorilo jednotnú frontu telovciaciacich a športovcov, do ktorej sú tiež zaradené futbalové zložky „Rudej Hviezdy“, turisti a skauti a pod... Okresný úrad si žiada aby prípadné výsledky tamojšieho pozorovania boli oznámené.

Z historických dokumentov je známe, že v dňoch 1.—8. júla 1928 sa mala konať II. spartakiáda ako veľkolepé slávnosti robotníckej triedy. 13. 4. 1928 Pražské policajné riaditeľstvo vydalo výmer, že konanie II. spartakiády FPT policajne zakazuje. K zákazu sa rozšírili obrovské protestné demonštrácie a akcie. Strana mobilizovala pracujúci ľud ako odpoveď na zákaz II. spartakiády, organizovaním „Rudého dňa“ dňa 6. 7. 1928.

Agitprop. komisia XX. kraja KSČ k Rudému dňu vydala dňa 16. 6. 1928 organizačné smernice, v ktorých mestách sa majú

poriadať na deň Rudého dňa demonštračné prejavy. Medzi tým 23 mestami, Rudé dni mali byť aj v Nových Zámkoch, Šuranoch a v Štúrovo.

Na Okresnom úrade v Nových Zámkoch bolo zaevidovaných 76 listov úradných spisov vo veciach Rudého dňa. Okresný náčelník v Nových Zámkoch dňa 7. 7. 1928 listom čis. 827/23 prez. podáva správu Prezidiu zemskej správy v Bratislave o situácii v okrese Nové Zámky. Oznamuje svojim chlebodarcom, že na Okresný úrad v Nových Zámkoch prišla žiadosť dňa 4. 7. 1928 od Komunistickej strany vo Veľkých Šuranoch, o povolenie verejného zhromaždenia na deň 6. 7. 1928 o 10,00 hod. podpísaná Jozefom Zajíčkom, tamojším murárom. Ten istý deň v poobedňajších hodinách Komunistická strana v Nových Zámkoch podáva žiadosť, v ktorej žiadala povolenie na verejné zhromaždenie. Žiadateľom týchto zhromaždení ešte toho dňa bol zamietajúci výrok ich žiadosti tamojším úradom vydaný. Notári a četnícke stanice tunajšieho okresu, ešte dňa 23. 6. 1928 boli pod čis. 741/28 prez. žiadaní, aby každé hnutie komunistov vo svojich obvodoch čo najbedlivejšie pozorovali a prípady hlásili.

Okresní náčelníci v Komárne a v Hurbanove (Stará Ďala) v dňoch 27. 6. a 3. 7. 1928 hlásili okresnému náčelníkovi v Nových Zámkoch, že komunisti z Komoče, Zemného, Kolty a z Dubníka (Čuzu) sa pripravujú do Nových Zámkov na deň 6. 7. 1928 a že dľa informácií majú byť ozbrojení palicami a zbraňami. Na základe zistenia, okresný náčelník nariadil pohotovosť a požiadal o vojenskú pohotovosť tunajšieho veliteľstva 3. jazdeckého pluku. „Pán“ náčelník si postavil hlidičky na všetky výpadové cesty a prístupové ulice. Vieme, že Ruď deň pre stranu skončil neúspešne. ÚV KSČ na svojej schôdzi 9.-10. júla 1928 rozhodol, aby bola zahájená vnútrostranícka diskusia. K tomu vydal organizačné pokyny. Po neskoršom hodnotení chýb a nedostatkov, strana posudzovala situáciu ako zámernú provokáciu Jílkovcov — Bolenovcov za chrbtom strany vtedajšou Čsl. vládou a to s tým účelom, aby revolučné hnutie robotníctva bolo podlym spôsobom vystavené pomstu a aby KSČ bola diskreditovaná úkazkou svojej slabosti. V. M. z dejín rob. telových. hnutia vyd. 1953 str. 226f.

Dňa 31. marca 1931 Prezidium krajského úradu v Bratislave v liste čis. 1624/1931 prez. odoslala oznámenie okresnému náčelníkovi v Nových Zámkoch, že dňa 15. 3. 1931 sa ko-

nala okresná konferencia 46. okresu Trnava, kde okrem iných z Nových Zámok bol prítomný Ján Tóškly, ktorého sa žiada sledovať a pozorovať. Za účasť na okresnej konferencii (pozn. autora). I z tohto je vidieť, komu slúžila buržoázna republika.

Dňa 12. 9. 1934 okresný náčelník upozorňuje Notársky úrad v Nových Zámokoch (čís. sp. 1341/1934 pre.) že JPT v Nových Zámokoch má usporiadať v dňoch 15.-16. 9. 1934 telocvičnú a športovú podniku. Zároveň žiada o kontrolu týchto podnikov notárskym adjunktantom Jozefom Polčinom, aby nemali ráz politický, aby nerušili verejný poriadok s protištátnymi heslami a aby neboli využité na politickú agitáciu. V prípade porušenia poriadku, žiadal okamžite zakročiť s mužstvom mestskej polície.

Telovýchovné a športové akcie sa zahájili dňa 15. 9. 1934 s Telovýchovnou akadémiou v „Zlatom leve“, ktorej hlavným organizátorom bol súdruh Jozef Procházka, predseda JPT. Súdruh Procházka akadémiu zahájil s prejavom predneseným v maďarskom jazyku. Privítal hostov-členov FPT zo Šali, Levíc, Prievozu, Komárna, Nitra a z ďalších miest. Po zahájení sa spievala Internacionála, ktorú predniesol miestny proletársky spevok. Ďalšie čísla boli vzpieranie, potom proletárske piesne, v ďalšom čísle alegorický obraz „Boj za barikádami“ vztýčením červenej zástavy. Potom nasledovala báseň „Naše bude posledné víťazstvo“, ďalej cvičenie s kladivami „Údery kladív nezamestnaných“, báseň „Nemocenská pokladňa“, alegorický obraz „Kapitál a robotník“. Telovýchovná akadémia sa ukončila o 23,30 hod.

Druhý deň programu dňa 16. 9. 1934 v nedeľu sa zahájil so zrazom v Robotníckom dome na Komárňanskej ceste č. 74 (Janischov dome) ráno o 8,00 hod. Sprievod sa zahájil o 8,45 hod. v počte cca 150 osôb so spevom smerom na ihrisko ČS. S. K. u robotníckeho domu v novej kolónii, kde boli skúšky. Program pokračoval poobede o 13,00 hod. ďalším sprievodom, ktorého sa zúčastnilo okolo 400 osôb. Na čele sprievodu išli čelní predstavitelia Komunistickej strany, v strede súdruh Jozef Procházka a vedľa neho senátor Štefan Mezô a Fidlích. V sprievode prednášali heslá: „Nech žije červený šport“, „Nech žije Komunistickej strane“, „Dole s fašistami“, „Neponesme gulomety na Sovietsy“, „My chceme prácu a chlieb“, „Nech žije III. internacionála“ a pod., čo sprevádzajúcich tajných a ďalších čelníkov veľmi znepokojovali. Ovšem zasiahnuť

proti manifestujúcim si nedovolili. Popoludňajší program bol vyplnený s ukázkami masových skladieb a rôznych cvičení na náradí a náčiní.

Telovýchovné slávnosti zakončili tanečnou veselícou v hostinci Mencel.

Snaha o vytvorenie okresnej organizácie FPT pre územie južného Slovenska v Nových Zámokoch.

Na základe uznesenia trnavskej konferencie FPT v záujme väčšieho rozvoja proletárskej telovýchovy sa mal vytvoriť okresný výbor FPT v Nových Zámokoch. Pravda administrácia a jazykové ťažkosti nevytvárali vhodné podmienky na rozvoj FPT v oblastiach kde žili občania maďarskej národnosti a tento okres mal splniť podmienky pre lepší styk s robotníkmi maďarskej národnosti a Slovákov na území južného Slovenska. Z toho dôvodu na deň 2. 2. 1936 sa mala konať okresná konferencia FPT v Nových Zámokoch v hostinci Mencel. Bol vytvorený prípravný výbor, v ktorom hlavnú úlohu mal súdruh Ján Kucharovič z Nových Zámok.

Okresný úrad v Nových Zámokoch s výmerom čí. 146/36 prez. dňom 1. 2. 1936 zvolanie tejto konferencie zakázal, zároveň robili opatrenia, aby sa už na ďalšiu nedeľu nepokúsili konferenciu znova zvoľávať. Pohyb tejto zložky Komunistickej strany sa viedol v evidencii. (Podľa policajného inšpektora Huberta Zavazala).

Ďalší archívny dokument hovorí, ako sa rozvíjala politicko-výchovná a prednášková propaganda vo federácii. Federácia proletárskej výchovy v čase španielskej občianskej vojny organizovala prednáškovú propagandu na podporu španielskeho ľudu pod názvom „Španielsky ľud bráni svoju slobodu“. Prezídium krajinského úradu v Bratislave vidiac rozšírenia agitácie v robotníckom hnutí vydalo listom čí. 60/896-1936 prez. zákaz povolovania zhromaždenia v robotníckych spolkoch, a to priamo v FPT a ich odbočkách v jednotách JPT.

Vďaka Vám súdruhovia, za rozvíjanie proletárskej myšlienky, za poľčenie základov socialistického rozvoja telesnej výchovy!

Manželia Procházkovci zasvätili svoj život robotníckej triede a Komunistickej strane Československa. Boli pri zrode našej strany v Nových Zámkoch, mnohokrát perzekvovaní a prenasledovaní. Boli pri vzniku proletárskej telovýchovy v Nových Zámkoch, kde zastávali okrem stranických aj významné telovýchovné funkcie. Súdruh Procházka bol predsedom proletárskej telovýchovnej jednoty, jeho manželka vychovávateľkou robotníckej mládeže. Bola účastníčkou viedenského školenia na základe ktorého mala vychovávať a prednášať komunistickej A-B-C.

Manželia Pálenýkovci býv. príslušníci FPT. Súdruh Pálenýk nar. v roku 1909 dlhoročný člen strany, býv. zástupca náčelníka národného telocviku v PTE Nové Zámky, kde pôsobil na rôznych úsekoch práce. Bol aktívnym organizátorom a ilegálnym pracovníkom strany, spolupracoval so súdruhmi Hentekom, Karolom Blahom, Karolom Bajtkom, Vilmošom Hlaváčom, Tökölyim, súdruškou Irenou Janečkovou a ďalšími 39 ilegálnymi pracovníkmi za maďarskej okupácie. Jeho manželka, tiež dlhoročná členka strany a FPT, kde pôsobila ako vedúca náčelníčka u žien a dievčat, kde si viedla veľmi dobre. Patrila medzi najosvedčenejšie cvičiteľky v 46. okrese Trnava.

Súdruh Pálenýk je i dnes veľmi aktívnym pracovníkom strany, pôsobí v rôznych orgánoch strany v okrese. Jemu možno ďakovať, za zbierku historicky cenných dokumentov strany a FPT v Nových Zámkoch. Aktívne sa zúčastnil na potlačaní kontrarevolúcie v Maďarsku 1956. roku, dobrovoľne sa prihlásil do Kádárovej revolučnej armády. Tu zastával významné funkcie na znovuvytváraní Maďarskej socialistickej robotníckej strany.

Manžella Chmelárovci svoj život zasvätili Komunistickej strane Československa a robotníckej triede. Boli pri zrode FPT v Nových Zámkoch. Súdruh Chmelár ako zakladajúci člen vo funkcii jedateľa a osvedčeného organizátora. Jeho manželka patrila medzi najlepšie cvičenky a neskôr cvičiteľky žien a dievčat. Boli účastníkmi významných spartakládnych akcií a verejných cvičení. Boli skutočne aktívnymi širitelmi proletárskej telovýchovy a kultúry.

Ján Tőköly žijúci v súčasnom období v Maďarsku, je významnou postavou robotníckeho hnutia v Nových Zámkoch. Už v roku 1924 vstúpil do Komunistickeho zväzu mládeže v Československu, kde aktívne pôsobil. Bol výborným národovým cvičencom, cvičiteľom a neskôr náčelníkom PTE. Bol pri vzniku PTE v Nových Zámkoch. Dlhé roky bol ilegálnym pracovníkom strany, mnohokrát prenasledovaný a väznený, aj za proletársku telovýchovu. V októbri 1936 mu strana umožnila a poverila ho, aby sa zúčastnil v Španielsku oslobodzovacieho boja ako interbrigadista, kde bol dvakrát ranený. Po obsadení nášho územia horthyovcami bol ilegálnym pracovníkom strany a za pomoci súdručky Margity Pálenyíkovej niekoľkokrát prešiel Československo-maďarské hranice a dvakrát sa dostal až do Prahy. Ilegálne spolupracoval so ss. Hentekom, Páleníkom, Bajtkom a ďalšími. Po ich odhalení v roku 1942 prešiel do Juhoslávie k partizánom, kde so zbraňou v ruke významne prispel k porážke fašizmu.

Súdruh Július Nagy je dlhoročný člen strany a zakladajúci člen-tajomník PTE v Zemnom. Do znečnej mlery sa pričínil o to, že v Zemnom (JPT) bola skutočne aktívnou jednotou. Spoluorganizoval telovýchovné slávnosti v Zemnom v roku 1936 a ďalšie významné akcie v proletárskej telovýchove.

Súdruh Nagy je i dodnes aktívnym funkcionárom TJ Družstevník Zemné.

Súdruh Karol Blaho dlhoročný člen a ilegálny pracovník strany. Zakladajúci člen Komunistickeho zväzu mládeže. V FPT pôsobil na úseku vzdelavacom a kultúrnom, bol neúnavným organizátorom proletárskej mládeže. I dnes, spolu s ostatnými zaslúžilými členmi strany sa zúčastňuje besied z politickej práce medzi mládežou.

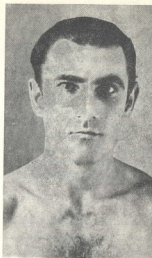
Súdruh Pavol Hentek, zaslúžilý člen strany a jej ilegálny pracovník. Bol veľa-krát prenasledovaný a väznený. Spolupracoval so súdruhom Tökölyim, počas maďarskej okupácie. Na výzvu strany mal byť účastníkom Berlínskej spartakiády v roku 1931, kde cestu absolvoval pešo! Žiaľ spartakiádu zakázali a tak vrátil sa domov. Bol účastníkom Eudových hier v roku 1936 v Prahe.

Súdruh Michal Procházka nar. 2. 9. 1910, dlhoročný člen strany a jej ilegálny pracovník, bývalý člen FPT. Na výzvu strany tiež absolvoval cestu do Berlína pešo! Dostal sa iba do Drážďan, kde sa dozvedel o zákaze spartakiády. V Drážďanoch pomáhal súdruhom pri príprave tamojšej spartakiády a po týždni sa vrátil domov. Bol účastníkom Pražských Eudových hier v roku 1936.

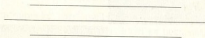
Súdrh Ladislav Kovačik sa narodil v roku 1910, od mladosti i do dnes aktívne športujúci a cvičiaci človek. Spolu so s. Tőkőlyim, patril medzi najlepších gymnastov v Nových Zámkoch a v JPT (PTE). Zúčastnil sa i Ludových hier v Prahe v roku 1936, kde obsadil v gymnastike VI. miesto a získal cenu. Do Prahy i späť išiel na bicykli. Ladislav Kovačik ešte i v roku 1965 na III. CS bol v Prahe ako člen okresného družstva v Odznaku zdatnosti v najvyššej vekovej kategórie.

Súdružka Margita Horváthová-Pálenyiková nar. v roku 1910 dlhoročná členka strany a Komunistického zväzu mládeže. Bývalá ilegálna pracovníčka strany, viackrát prenasledovaná. Bola jedna z najaktívnejších cvičieniek a cvičiteľiek dievčat. Zúčastnila sa rôznych verejných cvičení. S manželom sa vypravili na Berlínsku spartakiádu, avšak dostali sa iba do Prahy.

Súdrh Eudovít Chmelár dlhoročný člen strany. Bývalý ilegálny pracovník strany a internovaný za prácu v robotníckom hnutí. Bol členom JPT v Nových Zámkoch, kde bol poverovaný rôznymi politicko-organizátorskými úlohami. Bol aktívnym cvičencom a futbalistom JPT.

Súdrh Bajtko Karol narodený 1910 dlhoročný člen a ilegálny pracovník strany. V proletárskej telovýchove pôsobil na úseku kultúrno-osvetovom, kde nacvičoval spolu s ostatnými členmi revolučné básne a piesne.

Súdruh Ludovít Procházka dlhoročný člen strany, patrí medzi zakladajúcich členov proletárskej telovýchovy v Nových Zámkoch. V roku 1936 z proletárskej mládeže pod vedením KŠČ bol zakladajúcim predsedom TJ Rapid, ktorá vznikla na podnet Jednotného ľudového frontu-demokratických síl v boji proti fašizmu.

Súdruh Jozef Zajíček je zakladajúcim členom Komunistickeho zväzu mládeže i strany v Šuranoch. Bol aktívnym vychovávateľom v robotníckom telovýchovnom hnutí v Šuranoch. Ako príslušník Komunistickeho zväzu mládeže cvičil a športoval v RTJ, kde bol veľkým zástancom proletárskej mládeže.

O ZAKLADATEĽOVI FEDERÁCIE PROLETÁRSKEJ TELOVÝCHOVY A TVORCOVI SPARTAKIÁDNEJ TRADÍCIE

Jiří František Chaloupecký sa narodil 28. 2. 1890 v Dolných Počernicách u Prahy v železničarskej rodine.

J. F. Chaloupecký patrí medzi tých revolučných činiteľov a predstaviteľov robotníckej triedy, ktorí sa bezprostredne a nekompromisne prímkli celou svojou bytosťou k boju za ochranu ideí Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie, za obranu Sovietskej zeme a za nastúpenie tejto cesty i v Československu.

Založením revolučného telovýchovného hnutia Federácie proletárskych telocvičných jednot položil základy proletárskej telovýchovy, ktorej činnosť smerovala k zjednoteniu telesnej výchovy a športu v Československu. Založením spartakiádnej tradície bol daný skvelý príklad našim celoštátnym spartakiádam.

J. F. Chaloupecký usilovne propagoval zvyšovanie politického uvedomenia na základe marxizmu-leninizmu, systematického sebazvedelávania pre stále zvyšovanie odbornosti — kvalifikácie. Vysoko vyzdvihoval význam a hodnotenie cvičiteľskej funkcie, výchovnú a organizátorskú prácu v telovýchovných jednotách.

J. F. Chaloupecký je autorom nášho pozdravu **P r á c i č e s ě !**

Jiří František Chaloupecký zomrel mladý Bolo mu iba 32 rokov! V plnom pracovnom tempe ho skosila zákerná smrť.

Veľký básnik robotníckej triedy Stanislav Kostka Neumač. vyslovil najhlbšiu sústrasť nad umrtím chrabrého duševného vodcu Federácie. Do posledného dychu vytrval a slúžil veči revolučného proletariátu.

Jiří František Chaloupecký vykonal vo svojej revolučnej práci prekypujúcou životnou energiou dielo, ktoré ho zaraďuje na najprednejšie miesto v dejinách triednych bojov robotníckej, triedy, v dejinách robotníckej telovýchovy a v dejinách zjednotenej telesnej výchovy v Československu.

Fotokópia letáku ÚV KSČ k príprave Rudého dňa, 6. júla 1928 v Prahe ako demonstrácia proti zákazu II. spartakíady.

KÉSZÜLJETEK A VÖRÖS NAPRAI!

JÖLÍUS 6-ÁN MINDENKI FEL PRÁGÁBAI!

Julius 6.-án vörös lesz Prága!

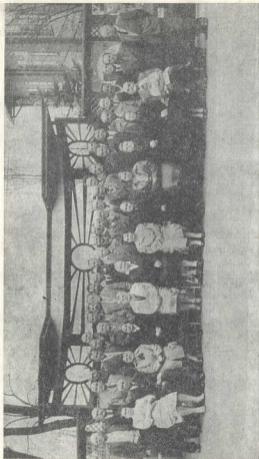
**Julius 6.-án mindenki,
minden körülmények
között fell Prágába!**

**Egységfrontot az üldözés és a reakció
ellen, a burzsoázia és kormánya ellen!
Az Imperialista háború veszélye ellen!
Bérvajításért, a szociális biztosítás és a bér-
lővédelem megjavításáért, a drágaság és
az adóteher ellen!**

**Sovjetoroszország békepolitikájának támadásáért, a
Sovjetunió imperialista támadások elleni védelméért,
az osztrályharcért, a burzsoáziával való paktálás ellen,
a munkás- és paraszti kormányért!**

**A Spartakiáda szégyen-
letes betiltása ellen —
a Vörös Harci Nap!**

*Dalšia fotokópia z letáku ÚV KSC k organizovanu Rudého dňa, pre hanebný
zákaz II. Spartakiády Federácie proletárskej tetovčohov v Prahe*

*Zastúpení členovia strany z ktorých sádrubonta a sádrubný: Pálenýkond Rozálla, Hentelá Pa-
vol, Pálenýkond Frantisek, Procházka Jozef (býv. predseda JPT v Nových Zámkoch), Kapačka
Jozef, Chmelár Ludovít, Bláho Karol, brata Karcinacovci a ďalší boli aktívnymi zakladateľmi a príslušníkmi pro-
letárskej tetovčohov v Nových Zámkoch.*

 NAGY János Születési helye: ... Születési ideje: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ... Születési ideje: ... Születési helye: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ... Születési ideje: ... Születési helye: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ...	I. 1. 2. 3. 4. 36 36 36 36 36 36 36	I. 2. 3. 4. 5. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	The Worker's Institute (Munkások Intézete) (Székhely: Budapest)
	I. 1. 2. 3. 4. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	I. 2. 3. 4. 5. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	
	I. 1. 2. 3. 4. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	I. 2. 3. 4. 5. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	
	I. 1. 2. 3. 4. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	I. 2. 3. 4. 5. PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE PTE	

Fotokópia členskej legitimácie FPT s. Jánuša Nagyho zo Zemného, ktorý bol zakladajúcim tajomníkom IPT (PTE) v Zemnom.

Születési helye: ... Születési ideje: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ... Születési ideje: ... Születési helye: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ... Születési ideje: ... Születési helye: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ...	FEDERÁCIJA PROLETÁRSKI TELOVZGOJNY Születési helye: ... Születési ideje: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ... Születési ideje: ... Születési helye: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ... Születési ideje: ... Születési helye: ... Házassági állapota: ... Munkahelye: ...
--	---

Fotokópia bývalej členskej legitimácie Federácie proletárskej telovzchovy.

Colúbia ženy jednoty proletárskej telovzchovy v Novej, Zámkoč, v roku 1935 na nábovrt robotníckeho domu KSC (býv. Janišovho domu).

Na obrázku Jubilejné mužstvo JPT v Nových Zámkoch. V popredí stojí zakladateľ predsedu JPT súdruh Jozef Procházka.

Čulčenie žien proletárskej telovýchovy v Nových Zámkoch v roku 1932 na nádvori robotníckeho domu KSC.

Príslušníci Komunistickeho zväzu mládeže v Nových Zámkoch pri slávnostnom odovzdaní červenej zástavy v roku 1927. Na obrázku býv. členovia FPT súdruhovia Pavol Hentek drží zástavu, Chmelárová Alžbeta, Pálenýk František a ďalší.

OKRESNÝ ZÁZNAM

v

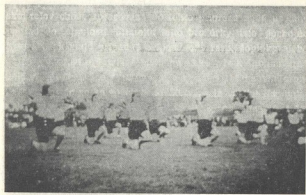
V Nových Zámkoch dňa 20. dubna 1933.

Nových Zámkoch.

- 1./ Prednáša konferencie Zväzku voch narodení, dňa 11.11.1903 v Bratislave, Jozef Lavička, syn Adolfa a Zofie, rodená Štrbová, zn. ulica, okres Bratislava, príslušný, vojv. v Bratislave, Práporová ulica č. 42, spoločný, redaktor a tajasník Komunistickej strany v Bratislave, vyslaný s nariadením štátnej bezpečnosti a tresty nesmie.
- 2./ Jozef Prohászka z Nových Zámok, Horná ulica č. 11, prednáša Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 3./ Ferdinand Červák z Nových Zámok, Jókay ulica č. 35, člen Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 4./ Karel Zavadský z Nových Zámok, Laličova ulica č. 42, člen Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 5./ Pavol Šuttek z Nových Zámok, Hubová ulica č. 11, člen Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 6./ Karel Blaho z Nových Zámok, Sitáňová ulica č. 4, člen Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 7./ Štefán Grunský z Nových Zámok, Husova ulica č. 8, člen Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 8./ Karel Horváth z Nových Zámok, Novácká ulica č. 10, člen Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 9./ Halvina Prohászková z Nových Zámok, Horná ulica č. 11, členka Komunistickej strany v Nových Zámokoch.
- 10./ Ľudovik Čiček, rodený dňa 12.11.1893 v Hrasovci, okres Starý Ľad, tajasník príslušný, vojv. v Hrasovci, ul. č. 11, lekári, samostatný, členka, vojv. v salose 7 p. príslušný v Nitre, Piansko-katolíck, narodnosti uhorská, otec 4 detí, nesmie byť a tresty nesmie.
- 11./ Alster Ľubo, rodený dňa 12. 7. 1893 v Hrasovci, okres St. Ľad, narodený a tajasník príslušný, vojv. v Hrasovci, Tomášova ulica č. 35, lekári, samostatný, členka, vojv. v salose 7 p. príslušný v Nitre, Piansko-katolíck, narodnosti uhorská, otec 3 detí, nesmie byť a tresty nesmie.
- 12./ Alexander Čiček, rodený dňa 12. 12. 1893 v Záhodci, okres Nové Zámky, narodený a tajasník príslušný, vojv. v Záhodci, č. 27, lekári, členka, vojenská služba, neposlúcha, Piansko-katolíck, uhorská, otec 4 detí, nesmie byť a tresty nesmie.
- 13./ František Pergo, rodený dňa 12. 11. 1900 v Hrasovci, okres Nové Zámky, narodený a tajasník príslušný, vojv. v Hrasovci, č. 10, lekári, samostatný, členka, vojv. v salose 10. príslušný, Piansko-katolíck, uhorská, otec 5 detí, nesmie byť a tresty nesmie.
- 14./ Ľudovik Čiček, rodený dňa 12. 11. 1893 v Hrasovci, okres Nové Zámky, narodený a tajasník príslušný, vojv. v Hrasovci, č. 11, lekári, samostatný, členka, vojv. v salose 7 p. príslušný v Trnave, Piansko-katolíck, uhorská, otec 4 detí, nesmie byť a tresty nesmie.
- 15./ Ľubo Váň, rodený dňa 12. 11. 1903 v Hrasovci, okres Nové Zámky, narodený a tajasník príslušný, vojv. v Hrasovci, č. 11, lekári, samostatný, členka, vojv. v salose 7 p. príslušný v Trnave, Piansko-katolíck, uhorská, otec 4 detí, nesmie byť a tresty nesmie.
- 16./ Ľubo Váň, rodený dňa 12. 11. 1903 v Hrasovci, okres Nové Zámky, narodený a tajasník príslušný, vojv. v Hrasovci, č. 11, lekári, samostatný, členka, vojv. v salose 7 p. príslušný v Trnave, Piansko-katolíck, uhorská, otec 4 detí, nesmie byť a tresty nesmie.

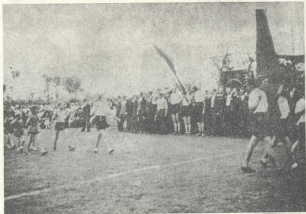

Slávnostný nástup učiteľov FPT v Nitre, kde učiteľ aj veľá Novozámkčanov

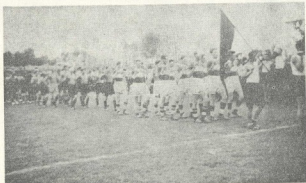

Masové verejné cvičenie vo Vlčanoch v roku 1936. Na obrázku cvičenie členov FPT Nové Zámky v popredí s. Kmečková-Chmelárková Gizela.

Zoznam delegátov Okresnej konferencie KSC v Nových Zámokoch dňa 17. apríla 1933, účastníkov ktorých veľmi bedlivo sledovali buržoázne mocenské orgány. Medzi nimi i príslušníci FPT súdruhovia Procházka, Hentek, Blaho

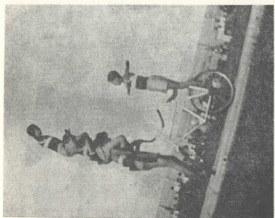
Slávnostné dejstvá cvičencov FFT na telovýchovných slávnostiach v Zemnom v roku 1936. Pri zástave s. Nagy Július zo Zemného a predstaviteľa Komunistickej strany.

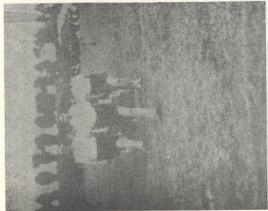
Ďalšia fotostlmka zo sprievodu na Telovýchovných slávnostiach v Zemnom v roku 1936. Na snímke futbalisti pod červenu zástavou s pozdravom proletárov.

Mäčičnícky mostík ziskobný ne'koi páčáponou čerpa-
nerou zavazatou posavený pri príležitosti telovýchov-
ných slávností v Zemnam v roku 1936.

Krasiarzaci FFT z Jednoty predsedkov telovýchovny
Prítom. Predsídajú národné sústavy cvičení na
telovýchovných slávnostiach v N. Zámokoch P. 1936.

Nástup cvičeniek JPT Nové Zámky so výškových pri príležitosti tetajencionijci adápnosti v r. 1936. V popredí s. Kancelária Chmelárstva.

Futboľové mužstvo JPT Nové Zámky: Juhász, Ujváry, Tóth, Rémas, Csákos, Chmelár E., Szabó L., Szabó R., Ágh J., Kovács A., Juhász A., Csingár a Tóth.

Na obrázku futboľové mužstvo JPT Zemné. Na prslach majú päťcípú červenú hviezdu.

Cvičenie žien v bývalom Robotníckom dome KŠC v Nových Zámkoch.

Fotografka zo spraveného cvičeného a športovcov na t. l. langfichtových zmluvách v Zennom v roku 1936.

Nadšené vítanie súdruha Jozefa Procházku, býv. predsedu JPT v Nových Zdmkoch z väzenia. Medzi vítajúcimi býv. členovia FPT súdruhovia Pavol Hentek, Pátenyík František, Medek Vincent a ďalší.